

**STANOWISKO Nr VIII/3/2020 PREZYDIUM
NACZELNEJ RADY APTEKARSKIEJ
DZIAŁAJACEGO W IMIENIU NACZELNEJ RADY APTEKARSKIEJ
z dnia 9 lipca 2020 r.**

w sprawie wezwania Gemini Apps sp. z o. o. z siedzibą w Gdańsku do podjęcia przez Naczelną Izbę Aptekarską określonych działań, w tym do zaprzestania rozpowszechniania informacji na temat funkcjonowania Aplikacji ReceptaGemini.pl.

1. W dniu 3 lipca 2020 r. pełnomocnik Gemini Apps sp. z o. o. z siedzibą w Gdańsku, zwanej dalej także „Gemini Apps Spółka”, wezwał Naczelną Izbę Aptekarską do:

- 1) zaprzestania rozpowszechniania nieprawdziwych informacji na temat funkcjonowania Aplikacji;
- 2) natychmiastowego, nie później niż w terminie 12 godzin od otrzymania tego wezwania, usunięcia Oświadczenia ze strony internetowej NIA;
- 3) natychmiastowego, nie później niż w terminie 12 godzin od otrzymania tego wezwania, podjęcia kroków w celu doprowadzenia do usunięcia przedruków Oświadczenia z publicznie dostępnych miejsc w Internecie, w tym ze strony internetowej pod adresem: <http://www.aptekarzpolski.pl/aktualnosci/nia-dzialania-sieci-gemini-podwazaia-zaufanie-do-farmaceutow-i-aptek/>;
- 4) opublikowania, nie później niż w terminie 12 godzin od otrzymania tego wezwania (...), oświadczenia o następującej treści:

„Informujemy, że wcześniejsze stanowiska dotyczące aplikacji „ReceptaGemini.pl” realizowanej przez spółkę Gemini Apps sp. z o. o. tworzyliśmy bez wcześniejszego zapoznania się z zasadami działania tego oprogramowania, nie zadając spółce Gemini jakichkolwiek pytań i nie dając możliwości wyjaśnienia funkcjonalności aplikacji.

NIA podejmie w najbliższym czasie prace nad wyjaśnieniem zasad działania aplikacji spółki Gemini Apps sp. z o. o. i przedstawi swoje stanowisko po uzyskaniu dostatecznej liczby informacji z wiarygodnych źródeł.

Prosimy o niekierowane się naszymi wcześniejszymi komunikatami jako nieaktualnymi i dotkniętymi poważną wadą prawną.

Naczelną Izbę Aptekarską”.

Pełnomocnik Gemini Apps Spółka stwierdził, że Gemini Apps Spółka:

- 1) poniosła poważne straty spowodowane koniecznością reagowania na kryzys wizerunkowy wywołany bezpodstawnymi oskarżeniami NIA publikowanymi w Internecie;
- 2) grożą jej straty dalej idące, związane z już poczynionymi nakładami na wdrożenie Aplikacji, której działanie jest obecnie dyskredytowane publicznie;

- 3) podejmie kroki prawne celem wyegzekwowania słuszných roszczeń;
 - 4) nie wyklucza pozwania NIA o odszkodowanie za skutki wywołane wypowiedziami.
2. Prezydium Naczelnej Rady Aptekarskiej, działając w imieniu Naczelnej Izby Aptekarskiej, oświadcza, że nie wykona wyżej wskazanego wezwania.
3. Prezydium NRA podkreśla, że „KOMUNIKAT NIA W SPRAWIE NIELEGALNEGO POZYSKIWANIA DANYCH Z PLATFORMY P1 PRZEZ SIEĆ APTEK GEMINI”, opublikowany na stronie www.nia.org.pl:
- 1) zawiera „sprzeciw wobec działań podjętych przez spółkę Gemini, polegających, jak wskazują autorzy artykułu, na nieuprawnionym pobieraniu danych o stanie zdrowia polskich pacjentów a następnie poddawaniu tychże pacjentów procesom profilowania”;
 - 2) informuje, że „Także Ministerstwo Zdrowia sprzeciwia się opisanym w przedmiotowym artykule praktykom, kierując zawiadomienie do prokuratury oraz jednostki zajmującej się walką z cyberprzestępczością”;
 - 3) wskazuje, że „oburzenie Naczelnej Izby Aptekarskiej wzbudza zwłaszcza inicjatywa-konkurs zorganizowany przez wspomnianą sieć aptek, która w zamian za zachęcanie pacjentów do rezerwowania leków z e-recept za pomocą aplikacji receptagemini.pl, oferuje farmaceutom bon żywieniowy do restauracji”;
 - 4) podkreśla, że „opisane działania sieci godzą w wizerunek farmaceuty”;
 - 5) apeluje do przedstawicieli rządu o podjęcie działań, których celem będzie ukrócenie nieetycznych praktyk godzących w dobre imię farmaceutów, a tym samym szkodzącym pacjentom”;
 - 6) zawiera wniosek Naczelnej Izby Aptekarskiej do wszystkich organów „o zainteresowanie się przedmiotowym problemem oraz o podjęcie skutecznych działań eliminujących opisaną patologię”.
4. Gemini Apps Spółka żąda złożenia oświadczenia, że wcześniejsze stanowiska Naczelnej Izby Aptekarskiej dotyczące aplikacji „ReceptaGemini.pl” realizowanej przez spółkę Gemini Apps Spółka były tworzone bez wcześniejszego zapoznania się z zasadami działania tego oprogramowania, nie zadając Gemini Apps Spółka jakichkolwiek pytań i nie dając możliwości wyjaśnienia funkcjonalności aplikacji.

Prezydium Naczelnej Rady Aptekarskiej wskazuje, że Gemini Apps Spółka żąda złożenia nieprawdziwego oświadczenia oraz informuje, że wszelkie stanowiska organów i osób reprezentujących Naczelną Izbę Aptekarską poprzedzone zostały szczegółowym zapoznaniem się

z zasadami funkcjonowania Aplikacji, zawartymi w dokumentach udostępnionych pacjentom będących jej użytkownikami.

Prezydium Naczelnej Rady Aptekarskiej dokonało szczegółowej analizy zasad funkcjonowania Aplikacji oraz akcji ją promującej, w tym warunków konkursu ogłoszonego dla osób uprawnionych do realizacji recept, w szczególności pod kątem zgodności z:

1) **prawem normującym zasady przetwarzania danych osobowych**, w szczególności przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U.UE.L.2016.119.1), zwanego dalej „RODO”;

2) normą prawną z **art. 103 ust. 2 pkt 4a** ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne, zwanej dalej „Prawem farmaceutycznym” lub „Pr.farm.”, zawierającą **zakaz przekazywania przez apteki danych umożliwiających identyfikację indywidualnego pacjenta, lekarza lub świadczeniodawcy** podmiotom innym niż Inspekcja Farmaceutycznej, Narodowy Fundusz Zdrowia oraz SIM;

3) normą prawną z **art. 94a ust. 1** Pr. farm., zawierającą **zakaz reklamy aptek i punktów aptecznych oraz ich działalności**;

4) normą prawną z **art. 54 ust. 1 pkt 1** ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 357, z późn. zm.), stanowiącą, że ten kto, zajmując się obrotem lekami, środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobami medycznymi podlegającymi refundacji ze środków publicznych, **przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę lub takiej korzyści żąda w zamian za zachowanie wywierające wpływ na poziom obrotu lekami, środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobami medycznymi podlegającymi refundacji ze środków publicznych, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat**;

5) przepisami ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 849, z późn. zm.) dotyczącymi prowadzenia, przechowywania i udostępniania dokumentacji medycznej;

6) przepisami ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz.702) dotyczącymi dostępu do danych przetwarzanych w SIM, w tym danych z e-recepty;

7) postanowieniami KODEKSU ETYKI APTEKARZA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ, stanowiącego załącznik do uchwały Nr VI/25/2012 VI Krajowego Zjazdu Aptekarzy z dnia 22 stycznia 2012 r., w tym art. 19 ust. 1, stanowiącego, że „Aptekarz nie reklamuje siebie oraz swoich usług. Nie uczestniczy w

reklamie usług farmaceutycznych, jak i ich promocji niezgodnej z prawem lub dobrymi obyczajami.” oraz art. 19 ust. 2, stanowiącego, że „Aptekarz unika działalności przyczyniającej się do zwiększania konsumpcji produktów leczniczych.”.

W wyniku dokonanych analiz Naczelna Izba Aptekarska wystąpiła do uprawnionych organów, tj. do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych oraz Głównego Inspektora Farmaceutycznego, o zbadanie zgodności działań Gemini Apps sp. z o. o. oraz Gemini Polska sp. z o.o. z przepisami prawa, o których mowa w ww. pkt 1-3.

W pozostałym zakresie (ww. pkt 4-7) przeprowadzane są pogłębione analizy prawne, a dalsze działania Naczelnej Izby Aptekarskiej będą determinowane ich wynikami.

5. Wszelkie działania podejmowane przez Naczelną Izbę Aptekarską stanowią realizację jej dwóch konstytucyjnych zadań, które polegają – zgodnie z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP – na reprezentowaniu farmaceutów, jako osób wykonujących zawód zaufania publicznego oraz sprawowaniu pieczy nad należytym wykonywaniem tego zawodu w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony. Naczelna Izba Aptekarska zobowiązana jest - zgodnie z ustawą z dnia 19 kwietnia 1991 r. o izbach aptekarskich (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1419, z późn. zm.) - do:

- 1) reprezentowania zawodu farmaceuty i obrony jego interesów (art. 7 ust. 1 pkt 1);
- 2) troski o zachowanie godności i niezależności zawodu (art. 7 ust. 1 pkt 2);
- 3) sprawowania pieczy i nadzoru nad wykonywaniem zawodu (art. 7 ust. 1 pkt 5);
- 4) współdziałania z organami administracji publicznej (...), w sprawach związanych z wykonywaniem zawodu i innych dotyczących farmacji, a mających wpływ na ochronę zdrowia publicznego (art. 7 ust. 1 pkt 6);
- 5) zajmowania stanowiska w sprawach organizacji ochrony zdrowia i gospodarki produktami leczniczymi (art. 7 ust. 1 pkt 9);
- 6) analizowania i opiniowania działalność w zakresie asortymentu, jakości, produkcji i dystrybucji produktów leczniczych (art. 39 ust. 1 pkt 11).

6. Zdaniem pełnomocnika Gemini Apps Spółka „*Oświadczenie zawiera kategorię i jednoznaczny osąd, że w wyniku uruchomienia Aplikacji doszło do nieuprawnionego pobierania danych o stanie zdrowia polskich pacjentów, a następnie poddawania tychże pacjentów procesom profilowania*”.

Prezydium NRA podkreśla, że sprzeciw wobec działań podjętych przez Gemini Apps Spółka wyrażony został w związku z artykułem opublikowanym w serwisie gazetaprawna.pl, oraz dotyczył działań podjętych przez tę spółkę, a polegających, jak wskazują autorzy artykułu, na

nieuprawnionym pobieraniu danych o stanie zdrowia polskich pacjentów a następnie poddawaniu tychże pacjentów procesom profilowania.

Naczelna Izba Aptekarska, reprezentowana przez Prezydium NRA, podtrzymuje swoje stanowisko dotyczące funkcjonowania Aplikacji „ReceptaGemini.pl” realizowanej przez spółkę Gemini Apps sp. z o.o., którego szczegóły zostały zwarte we wniosku do Prezesa UODO, w tym wniosek o konieczności zbadania przez uprawniony organ, czy:

1) Gemini Apps sp. z o.o., jako Administrator, nie naruszył zasady minimalizacji danych, i to w odniesieniu do danych osobowych szczególnych kategorii, z uwagi na fakt, że zakres przetwarzanych danych osobowych szczególnych kategorii w celu uzyskania informacji o dostępności i cenie oraz złożenia rezerwacji **jest nieadekwatny do tych celów;**

2) Gemini Apps sp. z o.o., jako Administrator, nie uzyskując wyraźnej zgody na przetwarzanie danych osobowych, w tym danych osobowych szczególnej kategorii (dotyczących stanu zdrowia), użytkowników niezarejestrowanych przy jednoczesnym umożliwieniu im korzystania z funkcjonalności skanowania e-recepty i wyszukiwania informacji przetwarza ich dane zgodnie z prawem i czy nie łamie zasady legalności; (Regulamin w swej treści wskazuje, że akceptuje się go wyłącznie w razie korzystania z funkcji zakładania konta oraz składania rezerwacji, gdy tymczasem skorzystanie z funkcji skanowania e-recepty oraz wyszukiwania informacji w zakresie dostępności i przybliżonej wyceny (co warunkuje przetwarzanie danych szczególnych kategorii) możliwe jest również w przypadku użytkownika niezarejestrowanego (Rozdział 3. Zawarcie umowy o świadczenie usług ust. 1 lit. a Regulaminu), co oznacza korzystanie przez takiego użytkownika z funkcji Portalu bez wyraźnej akceptacji Regulaminu i Polityki Prywatności, w tym nieudzielenia wyraźnej zgody na przetwarzanie danych osobowych szczególnej kategorii, o której mowa w art. 9 ust. 2 lit. a RODO; w konsekwencji około 50 konkretnych informacji dotyczących zdrowia pacjenta może być przetwarzanych bez podstawy prawnej. Posiadanie takiej wiedzy pozwala na stworzenie precyzyjnego opisu pacjenta z dokładnym wskazaniem jego stanu zdrowia oraz potrzeb w zakresie zaopatrzenia w leki);

3) Gemini Apps sp. z o.o., jako Administrator, utożsamiając akceptację Regulaminu i Polityki Prywatności z udzieleniem wyraźnej zgody na przetwarzanie danych osobowych szczególnych kategorii nie narusza warunków udzielenia zgody, w szczególności zaś tych określonych w art. 7 ust. 2 RODO.

7. Zdaniem pełnomocnika Gemini Apps Spółka „Oświadczenie (przyp. Prezydium NRA – ww. komunikat) sugeruje, że Aplikacja Spółki pobiera te dane z systemu P1 w sposób nielegalny”.

Wbrew twierdzeniom pełnomocnika, Komunikat wskazuje na dwa prawdziwe fakty, że:

- „system P1, z którego pobierane są wspomniane informacje zawiera wrażliwe dane medyczne pacjentów m.in. dostęp do e-recept, na podstawie których można tworzyć opis stanu zdrowia chorych zwykle objęty tajemnicą lekarską i aptekarską”, oraz

- „(...) Ministerstwo Zdrowia sprzeciwia się opisanym w przedmiotowym artykule praktykom, kierując zawiadomienie do prokuratury oraz jednostki zajmującej się walką z cyberprzestępczością”.

8. Pełnomocnik Gemini Apps Spółka uważa, że: „(...) NIA w sposób wyraźny opiera swoje pochopne wnioski wyłącznie na treści artykułów, które ukazały się w Dzienniku Gazecie Prawnej (a nawet linkuje do nich)”.

Jak już wcześniej wskazano, Naczelna Izba Aptekarska wszelkie swoje stanowiska dotyczące funkcjonowania Aplikacji oraz akcji ją promującej, w tym warunków konkursu ogłoszonego dla osób uprawnionych do realizacji recept, opiera na własnych, pogłębionych analizach, a także na informacjach o działaniach podejmowanych przez organy administracji publicznej, w tym Ministra Zdrowia.

9. Pełnomocnik Gemini Apps Spółka **pomija jeden z dwóch najważniejszych fragmentów ww. Komunikatu NIA**, w którym podkreślono „szczególne oburzenie Naczelnej Izby Aptekarskiej” wobec „inicjatywy-konkursu zorganizowanego przez wspomnianą sieć aptek, która w zamian za zachęcanie pacjentów do rezerwowania leków z e-recept za pomocą aplikacji receptagemini.pl, oferuje farmaceutom bon żywnościowy do restauracji”.

Naczelna Izba Aptekarska uznaje, że takie „działanie jest co najmniej poniżające dla osób wykonujących zawód zaufania publicznego, jakimi są farmaceuci” oraz „Pokazuje jednocześnie metody jakimi posługuje się spółka aby pozyskać wrażliwe dane”.

Z posiadanych przez Naczelna Izbę Aptekarska informacji wynika, że przedstawiciel Gemini Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku ogłosił konkurs związany z ReceptaGemini. Cel konkursu został określony jako „osiągnięcie jak największej liczby zrealizowanych rezerwacji w aptece pochodzącej z Aplikacji w czasie trwania konkursu”. Jak wskazał przedstawiciel Gemini Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wystarczy w aptece zrealizować 50 rezerwacji pochodzących z Aplikacji, czyli **tylko** „około 1 dziennie”. To warunek uczestniczenia w tej szczególnej „zabawie”. Nagroda w konkursie to „voucher do wybranej przez Aptekę restauracji o wartości 3000 zł”.

10. Pełnomocnik Gemini Apps Spółka zawarł w swoim wezwaniu insynuację, że Naczelna Izba Aptekarska, oceniając funkcjonowanie Aplikacji ReceptaGemini.pl oraz krytykując w tym zakresie

działania Gemini Apps sp. z o.o. oraz Gemini Polska sp. z o.o., występuje przeciwko interesom farmaceutów.

Prezydium NRA stanowczo stwierdza, że **wszelkie zastrzeżenia, uwagi i wnioski dotyczą działań Gemini Apps sp. z o.o., jako rozpowszechniającej Aplikację ReceptaGemini.pl oraz Gemini Polska sp. z o.o., jako podmiotu, który ogłosił opisany wyżej konkurs, a nie farmaceutów zatrudnionych w aptekach, które współpracują z Gemini Apps sp. z o.o. lub należą do podmiotów z grupy kapitałowej Gemini Polska sp. z o.o.**

Prezydium NRA podkreśla, że wykonywanie zawodu farmaceuty ma na celu ochronę zdrowia publicznego i obejmuje udzielanie usług farmaceutycznych. Farmaceuta wykonujący swoje zadania zawodowe w dobrej wierze nie może być narażony przez podmioty prowadzące apteki oraz inne podmioty na niebezpieczeństwo i konsekwencje uczestniczenia w przedsięwzięciach, które budzą zastrzeżenia, co do zgodności z prawem lub są niezgodne z zasadami Kodeksu Etyki Aptekarza Rzeczypospolitej Polskiej.

Prezydium NRA wskazuje, że w „Liście otwartym Farmaceutów Aptek Gemini do Naczelnej Rady Aptekarskiej oraz Ministra Zdrowia, dotyczący ostatnich ataków medialnych na Apteki Gemini” zawarte zostało stwierdzenie farmaceutów, że *„Ufamy, że Gemini uruchamiając aplikację dochowała wszelkiej staranności żeby projekt był zgodny z prawem i bezpieczny z punktu widzenia pacjenta ale i pracownika. Rozumiemy jednak potrzebę weryfikacji, tym bardziej po takim ataku medialnym. Myślimy, że sprawdzenie tej aplikacji pod względem bezpieczeństwa dla pacjentów to bardzo sprawiedliwe i obecnie potrzebne rozwiązanie.”*

O ile każdy farmaceuta ma prawo ufać swojemu pracodawcy, że ten dochował wszelkiej staranności w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków wykonywania zawodu, to Naczelna Izba Aptekarska, jako zobowiązana do sprawowania pieczy nad wykonywaniem zawodu farmaceuty, nie może opierać się na zaufaniu wobec podmiotów mających wpływ na pracę farmaceutów. Naczelna Izba Aptekarska zobowiązana jest bowiem do podejmowania wszelkich działań, które chronią interesy farmaceutów oraz pacjentów, którym udzielane są usługi farmaceutyczne.

Potencjalne ryzyka dotyczące farmaceutów, które Naczelna Izba Aptekarska rozważała w ramach analizy zasad funkcjonowania Aplikacji oraz akcji ją promującej, w tym warunków konkursu ogłoszonego dla osób uprawnionych do realizacji recept, to w szczególności:

- 1) **kara pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat** dla osoby zajmującej się obrotem lekami, w tym farmaceuty, która przyjęła korzyść majątkową albo jej obietnicę w zamian za zachowanie wywierające wpływ na poziom obrotu lekami podlegającymi refundacji ze środków publicznych;
- 2) **kary przewidziane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych**

- osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U.UE.L.2016.119.1);
- 3) **kara pieniężna w wysokości do 50 000 złotych**, o której mowa w art. 129b ust. 1 Pr. farm. za prowadzenie wbrew przepisom art. 94a reklamy apteki, punktu aptecznego, placówki obrotu pozaaptecznego lub ich działalności;
 - 4) **kary w ramach odpowiedzialności zawodowej przed sądami aptekarskimi** za postępowanie sprzeczne z zasadami etyki i deontologii zawodowej oraz przepisami prawnymi dotyczącymi wykonywania zawodu aptekarza;
 - 5) **podstawa do cofnięcia zezwolenia na prowadzenia apteki ogólnodostępnej – art. 103 ust. 2 pkt 4a i 5 Pr. farm.**

W tym kontekście konieczność oceny działań **Gemini Apps sp. z o.o. oraz Gemini Polska sp. z o.o. przez właściwe organy jest oczywista.**

11. Z wezwania pełnomocnika wynika błędne zapatrywanie, że Naczelna Izba Aptekarska w jakiś szczególny sposób traktuje podmioty należące do grupy kapitałowej Gemini Polska sp. z o.o.

Prezydium NRA podkreśla, że jedynym kryterium, które decyduje o podejmowaniu przez Naczelną Izbę Aptekarską jakichkolwiek działań dotyczących podmiotów wywierających wpływ na pracę farmaceutów jest charakter oraz rodzaj zachowania oraz jego zgodność z prawem lub KODEKSEM ETYKI APTEKARZA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

Zaznaczyć należy, że konieczność zainteresowania się przez Naczelną Izbę Aptekarską działaniami Gemini Apps sp. z o.o. oraz Gemini Polska sp. z o.o. wynika z informacji, w tym zawartych w dokumentach, które zostały przekazane przez farmaceutów.

*Głosowanie w sprawie stanowiska przeprowadzone przy wykorzystaniu środka bezpośredniego porozumiewania się na odległość w postaci poczty elektronicznej.
W głosowaniu uczestniczyło 10 członków Naczelnej Rady Aptekarskiej.
Wynik:*

- 1) *za* - 10;
- 2) *przeciw* - 0;
- 3) *wstrzymujących się* - 0.

Sekretarz NRA

Lucyna Samborska
dr n. farm. Lucyna Samborska

Prezes NRA

Elżbieta Piotrowska-Rutkowska
mgr farm. Elżbieta Piotrowska-Rutkowska